

Preek

Zondag 5 november 2017, 10.00 uur (Oogstdienst)

Voorganger: ds. Bert de Wit

Lezing uit het Oude Testament: Genesis 1:26-31

Lezing uit het Nieuwe Testament: Matteüs 22:34-40

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Je kunt op verschillende manieren kijken naar zo'n gedekte tafel.

Bijvoorbeeld, zoals een klant in een restaurant kijkt. Dan let je op de prijs/kwaliteitverhouding, want je wilt waar voor je geld. En dan vind je die stoeltjes aan de lage kant.

Je kunt die gedekte tafel ook zien als het werk van de commissie die in Carnisse Haven altijd de liturgische schikkingen maakt. Dan zie je een mooi werkstuk. Je ziet dat ze hun best hebben gedaan. En je weet dat het de bedoeling is dat je méér ziet dan een gedekte tafel.

Als je kijkt naar een liturgische schikking moet je letten op de symboliek. De gedekte tafel is een symbool van de goede gaven die God ons geeft. Het voedsel op tafel mogen we zien als het werk van God. Hij schenkt ons de oogst op ons werk.

Nou kan ik me voorstellen dat iemand denkt: 'O, wordt het zó'n preek...' Je weet al wat er komt: we moeten dankbaar zijn voor gewas en arbeid. Een open deur voor alle goedgegelovigen.

Maar als dat is wat je verwacht, moet ik je waarschuwen. Want deze preek gaat over Genesis 1. En die tekst gaat het ons nog knap lastig maken.

Dan heb ik het niet over de vraag of Genesis 1 echt gebeurd is. Hoe het scheppingsverhaal te rijmen valt met de evolutietheorie. Daar ga ik niet moeilijk over doen, want dat is volgens mij niet moeilijk. De evolutietheorie is een wetenschappelijke theorie en het scheppingsverhaal is een geloofsverhaal. Het zijn twee manieren van kijken. En die twee manieren sluiten elkaar niet uit. Zoals je op verschillende manieren naar die gedekte tafel kunt kijken, zo kun je ook op verschillende manieren naar de werkelijkheid kijken. De wetenschap kijkt naar de werkelijkheid door de ogen van mensen. In Genesis 1 wordt naar diezelfde werkelijkheid gekeken, maar dan door de ogen van God.

Je moet eens opletten hoe vaak in Genesis 1 de woorden 'en God zag...' voorkomen. 'God zag dat het goed was' - daarmee wordt elke scheppingsdag afgesloten. En één keer zelfs: 'God zag dat het zeer goed was wat Hij had gemaakt'. Dat is na de schepping van de mens.

Natuurlijk is dit geen wetenschappelijk verhaal. Want niemand wéét hoe God naar de wereld kijkt. Het is een geloofsgetuigenis. De schrijver gelóóft dat God zó naar de werkelijkheid kijkt. Wij mogen geloven in een God die iets goeds ziet in de schepping. En die in de mensen – dus in óns – zelfs iets zéér goeds ziet! Want in de mensen ziet God iets van zichzelf: zijn evenbeeld, zijn gelijkenis.

En dát is de tekst die het ons lastig maakt. God ziet in ons zijn evenbeeld!

Hij ziet iets in mij wat ik nou niet direct in mijzelf zie. En dat ziet Hij niet alleen in mij, maar ook in mijn medemensen. God herkent in mijn medemensen iets van zichzelf. Terwijl ik in mijn medemensen vooral klotzakken zie. (Sinds onze minister-president dat woord gebruikt durf ik het ook.) Ik bedoel uiteraard niet jullie. Maar je begrijpt denk ik wel wat ik bedoel.

Zie jij in al jouw medemensen een evenbeeld van God?

Vind jij dat al jouw medemensen op een bepaalde manier op God lijken?

Of vind je dat toch wel lastig?

Het lastige zit hem in het verschil, tussen hoe God naar de werkelijkheid kijkt en hoe wij naar diezelfde werkelijkheid kijken. Het gaat daarbij om de hele werkelijkheid: de hemel en de aarde, de sterren en planeten, de zee en het land, de planten en de dieren – maar in het bijzonder om de mensen.

In Genesis 1 kijken we door Gods ogen naar de werkelijkheid. Dan zien wij die hele werkelijkheid als Gods schepping. Hij heeft alle dingen gemaakt, daarom zijn die dingen goed. Hij schiep de planten en de dieren 'naar hun aard'. Al wat leeft heeft een eigen karakter. Alleen de mensen schiep God naar zijn evenbeeld. De mensen hebben een 'aardje' naar God.

Die mensen krijgen dan ook een bijzondere opdracht. Zij krijgen van God de verantwoordelijkheid over de schepping. De mensen moeten heersen over 'de vissen van de zee, de vogels van de hemel, over het vee, over de hele aarde en over alles wat daarop rondkruipt'. De mensen moeten dus het werk van God doen op aarde.

Zo ziet God dat voor zich.

Wat is dat werk van God?

Dat is onder meer zijn scheppingswerk. Mensen moeten ook creatief zijn.

Daarom schiep God de mens mannelijk en vrouwelijk. Want daardoor kunnen mensen vruchtbaar zijn en talrijk worden. God ziet de mensen dus niet als 'gender-neutraal'. Hij spreekt ons aan met 'dames en heren' – met de uitdrukkelijke implicatie dat wij ons zullen voortplanten. De voortplanting, het talrijk worden, is nodig in de ogen van God, omdat er heel veel mensen nodig zijn – om de aarde te bewonen en om te heersen over de vissen en de vogels en over alle dieren. Mensen moeten creatief zijn om Gods werk te kunnen doen.

God ziet in de mensen zijn grondpersoneel, zou je kunnen zeggen. Hij heeft de mensen verantwoordelijk gemaakt voor zijn schepping. God ziet ons mensen als zijn compagnons. Wij zijn Gods partners in zijn scheppingsbedrijf.

God is de schepper, maar Hij valt niet samen met zijn schepping. Hij is niet de zon, zoals de Egyptenaren dachten. God is ook niet de vruchtbare aarde, zoals ze geloofden in Mesopotamië. God is er niet van gediend, als mensen de zon aanbidden, of als ze een dier op hun akker offeren.

Volgens Genesis dien je God door te doen wat Hij zou doen. Daarom is het zo belangrijk om te letten op wat God doet.

In vers 29 staat dat God zei tegen de mensen: 'Hierbij geef ik jullie alle zaaddragende planten en alle vruchtbomen op de aarde; dat zal jullie voedsel zijn'.

Dus, God geeft de mensen te eten.

En in vers 30 staat dat God aan de dieren de groene planten tot voedsel geeft. God geeft voedsel aan mens en dier.

We zijn de dienst begonnen met Psalm 145: 'Zie, aller ogen zien hoopvol naar U uit, want U geeft voedsel, op de juiste tijd'. Zo wordt God ook in Genesis 1 gezien: als degene die ons voedsel geeft. Hij is de 'Vader die ons leven voedt'. Hij geeft ons heden ons dagelijks brood. Zo zien de mensen God. Maar zo ziet God ook de mensen. Want Hij ziet ons graag zijn werk doen. Wij doen Gods werk, als wij voedsel geven aan al wat leeft. Dat is wat God graag ziet. Als het zo gaat, dan ziet God dat het zeer goed is.

Zo zijn wij mensen geschapen naar Gods beeld en gelijkenis.

Het lastige is dat wij dat beeld niet altijd laten zien. God ziet het in ons, maar het komt er lang niet altijd uit. Het beeld van God is niet een menselijke eigenschap. Het is niet 'van ons'. Het is ook geen 'feit' dat wij Gods beeld dragen. Het is niet iets waar we trots op kunnen zijn, alsof wij 'kroon op de schepping' zijn. Wij kunnen er geen rechten aan ontleen - om de aarde uit te buiten, of de dieren te mishandelen.

Het evenbeeld van God in ons, is een opdracht. Wij zijn geroepen om aan dat evenbeeld te beantwoorden. We zijn verantwoordelijk. Mens zijn betekent: verantwoordelijk zijn, voor elkaar en voor al wat leeft. Als wij die verantwoordelijkheid aanvaard, dan beginnen we op God te lijken. Dan laten we iets van Gods evenbeeld zien in ons leven.

Als Jezus het heeft over het grote gebod – 'Heb God lief boven alles en heb je naaste lief als jezelf' – dan zegt hij ongeveer hetzelfde.

'Het tweede gebod is gelijk aan het eerste', zegt hij. Dus, als je God liefhebt boven alles, dan is dat hetzelfde als je naaste liefhebben als jezelf. God liefhebben doe je door je naaste lief te hebben.

'Heb uw naaste lief als uzelf'. 'Jezelf liefhebben' klinkt misschien egoïstisch. Maar dat is het niet als je beseft, dat de liefde niet 'van jezelf' is. De liefde is en blijft 'van God'. God liefhebben doe je door Gods liefde te ontvangen. En Gods liefde ontvang je, door die liefde te delen met je naaste. Dan heb je je naaste lief, met de liefde waarmee God ook jou liefheeft. Dan ga je jouw naaste zien zoals God jouw naaste ziet. En zoals God ook jou ziet. Dan zul je eindelijk iets van Gods evenbeeld in jouw naaste herkennen.

En dan hoef ik niet meer uit te leggen dat die gedekte tafel daar niet alleen staat voor óns. Aan de tafel van de Heer is iedereen welkom. De oogst is Gods geschenk aan alle mensen. Van God uit gezien is er genoeg voedsel voor iedereen.

Vanuit menselijk oogpunt ziet dat er misschien anders uit. Wij zijn vaak bang dat wij tekort komen. Terwijl wij niet zien dat een ander tekort komt. Dan is het evenbeeld van God ver te zoeken in deze wereld.

Toch is er een goede reden om het te blijven zoeken.

Zoeken naar sporen van liefde.

Zoeken naar licht, hier in het duister.

Zoeken naar brood, voor wie hongerig zijn.

Zoeken naar God in een wereld vol mensen.

Zo zoekt God naar ons.

Zo schijnt zijn licht door ons heen.

Amen.